

Gezond en Veilig werken aan boord van een vliegtuig in tijden van COVID-19

RIVM 27-03-2020

Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, om de opgestelde richtlijnen voor 'social distancing' in Nederland goed uit te voeren aan boord van vliegtuigen, men 1,5 meter afstand houden. De ruimte is beperkt en vluchten kunnen nog goed vol zijn door beperking van het aantal vluchten om economische redenen en door ziekteverzuim van personeel.

De algemeen geldende regel is dat mensen die koorts of luchtwegklachten hebben die kunnen passen bij COVID-19 niet worden toegelaten aan boord van een vliegtuig.

Het transmissierisico van COVID-19 is in een vliegtuig anders dan in openbare gebouwen door een geavanceerd ventilatiesysteem en de aanwezigheid van HEPA filters. Hierdoor worden in de cabine partikels van 0,3 µm voor 99,95% verwijderd uit de lucht. EU Healthy Gateways laat weten na overleg met de WHO dat daarom de transmissiekansen in een vliegtuigcabine beperkt zijn en 'social distancing' niet noodzakelijk is (informatie per email). Op basis hiervan wordt geadviseerd om het HEPA-luchtfiltersysteem in werking te stellen zodra passagiers aan boord gaan en pas uit te zetten als alle passagiers weer van boord zijn. Dit is echter (nog) niet altijd het geval.

Om toch ook de kleine risico's tot een minimum te beperken wordt geadviseerd om de passagiers zo goed als mogelijk te spreiden over de beschikbare zitplaatsen in een vliegtuig. De risico's kunnen nog verder beperkt worden door het beschikbaar stellen van PBM voor bemanning en eventueel voor passagiers. Gezien de tekorten aan PBM lijkt dat voor alle passagiers niet haalbaar en wordt het gebruik van PBM door gezonde passagiers niet geadviseerd (en hoeft de luchtvaartmaatschappij die niet beschikbaar te stellen).

Bij KLM en Transavia worden de volgende adviezen en maatregelen genomen. Vaak worden deze adviezen ook door andere maatschappijen gevolgd:

- Passagiers worden zoveel mogelijk gespreid in het vliegtuig geplaatst. Hoe voller de vlucht hoe moeilijker dit is
- Crew kan (maar hoeft geen) chirurgische mondmaskers dragen, eventueel op geleide van de epidemiologie in de landen waarop gevlogen wordt. KLM stelt deze beschikbaar en heeft voorlopig genoeg
- Bij inchecken en boarden wordt 'social distancing' met een afstand van 1,5 meter zoveel mogelijk aangehouden tussen alle personen
- Catering is tot een minimum teruggeschoefd. Snacks worden voor het boarden op de stoelen gelegd
- Mensen met zichtbare verkoudheidsklachten worden niet aan boord gelaten
- Aan boord van KLM/Transavia vliegtuigen is naast de normaal aanwezige precaution-kit ook een COVID-19-kit beschikbaar met 6 FFP2 maskers. Deze maskers kunnen gebruikt worden indien een passagier klachten ontwikkelt tijdens de vlucht of in het geval klachten tijdens de vlucht worden opgemerkt. Er zijn 2 maskers zonder uitademventiel voor een verdachte passagier en 4 maskers met een uitademventiel voor bemanning aan boord
- De KLM/AMS heeft een uitgebreide COVID-19 richtlijn/ QenA gemaakt voor vliegend- en grondpersoneel en er is een telefoonlijn beschikbaar voor personeel, bereikbaar tot 22.00 u in de avond

Exit screening, fit to fly verklaringen

De waarde van exitscreening is beperkt en geeft geen garanties op gezondheid of het eventueel aanwezig zijn van COVID-19 bij passagiers. Mensen met zichtbare verkoudheidsklachten worden niet aan boord gelaten. Niet zichtbare klachten en lichte koorts kunnen makkelijk worden gemaskeerd door paracetamolgebruik of buiten de observaties van luchtvaartpersoneel worden gehouden. Onderzoek naar de effectiviteit van deze maatregelen tijdens de uitbraken van SARS en de grieppepidemie in 2009 bevestigen dit beeld.

Inmiddels eisen enkele landen een screening voordat mensen aan boord gaan. Voor vluchten op Canada betekent dat dat er bij het boarden twee verpleegkundige nagaan of er mensen zijn met gezondheidsklachten. Zij geven dan een verklaring met het vliegtuig mee dat er geen verkouden mensen aan boord zijn.

Mogelijk zijn er luchtvaartmaatschappijen die nu of in de nabije toekomst gaan werken met temperatuurscreening van passagiers door middel van een temperatuurscanner of contactloze thermometers. Deze screenings worden op Schiphol uitgevoerd door de luchtvaartmaatschappijen zelf in samenwerking met Airport Medical Services.

Conclusie en samenvattend advies

- Er zijn duidelijke richtlijnen vanuit de WHO en EU Healthy Gateways beschikbaar. KLM heeft bruikbare richtlijnen en informatie voor vliegend en grondpersoneel opgesteld.
- De risico's op een besmetting met COVID-19 door vliegend luchtvaartpersoneel is beperkt door goede ventilatie en luchtfiltersystemen.
- Door duidelijke richtlijnen en de beschikbaarheid van PBM dient de bemanning extra beschermd te worden indien er verdenking ontstaat op een passagier met COVID-1. Voor wat betreft mondneusmaskers volstaan chirurgische en FFP1 maskers.
- Luchtvaartmaatschappijen kunnen, indien beschikbaar, chirurgische mondmaskers beschikbaar stellen aan cabinepersoneel.
- Maximale spreiding van passagiers dient te worden nagestreefd. Dit beperkt contact tussen passagiers onderling tijdens vluchten tot een acceptabel minimum
- Waar mogelijk vinden aan boord organisatorische aanpassingen plaats (catering tot een minimum beperkt ed) om contact van vliegend personeel met passagiers te minimaliseren.

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331488/WHO-2019-nCoV-Aviation-2020.1-eng.pdf>

https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_2019_nCoV_EUMS_E-E_screening_6_2_2020_V1b.pdf?ver=2020-02-11-094124-737

25032020 QA
coronavirus KLM CO

Bijlage: QenA/richtlijn KLM